

מסורת הש"ס

- א) נעילת לה: מנחות ז: ט.
- ב) נלקמן מב, א) נלקמן מה, ה; ד) ופסולין ה: א; טו"ט ט"ז ס"י חסד ספיף א:
- קבא ב ג ד מ"י פ"ה מהלכות מלאה הל' ו ז טו"ט ע"ח ס"טן מנג ספיף ה:
- קבא ה מ"י שם הלכה מ ט טו"ט ע"ח ס"טן מנג ספיף ד:

הגהות הב"ח

- א) רש"י ד"ה זריה סדק כמו טי"ל"א. י"ג ל"ג שון זין:
- ב) ד"ה הכי קאמר וכו' דלא בעל נפש לא מחמיר: א) ד"ה לאלא ד"ה מלן ד"ה: (ז) ד"ה באחרונה מלוא כלי"ל ומכאן היא נמקת:

מוסף רש"י

צומתן. לשון חיבור הדיקון (תולין ז). בעל נפש. אלס כשר (תולין ז). המושל בלבו ומתקן מן הפירות (האורה ח"א סי' ט"ז). מותר ליתור. לשלוח מעט זמנים ולתשן למיתון האולי ויתשן מל (טוהרין ה). ובלבד שיאכל כוית מצה. אחרית. באחרונה. משום דכנתת מלוא ענין שמר לשם מלוא (תולין ז).

מוסף תוספות

- א. הקמחים של כפרים טהורים והסתלות של נכרים טמאים. מוס' שאין.
- ב. י"א. ותירצו דודאי עיקר שימור היינו בכוונת צורך שימור, ואי לא ליתיה וליכא עיקר שימור, ודאי דלא צריך שימור קמי לישא כלל, אבל כיון דמצוה ליתור, משום ההוא, דהיי עיקר שימור, צריך ג"כ שימור מתחילת דגן. מ"י ה"ן.

רבינו הנגאל

הוא דאמר אביי לא ניהרין איניש תרתי שבלי בהדי הדדי, לית הלכתא כותיה. אלא כרבא דאמר מי פירות אין מחמירין. כן פירוש דשמונה חצבא דאבישונא שהן שיבלי דשערי רטיבתא, אמר אביי כשנותנין זה החצבא בתנור בימות הפסח ופיח למטה, כל זיעה שירצא מאותן השעורים נשפכין בתנור, והם לאו לא ישארו אותן המים היוצאין מהן מחמירין. ולית הלכתא כותיה, וקיימא לן כל מי פירות אין מחמירין. ת"ד אין לותרין את השעורין בפסח. ואם לתתן, נתבקעו אסורות, לא אמרינן לא נתבקעו ממש, אלא כל שמתניחין על פי אבוב של קליאים והן מתבקעות וכן הלכתא. ור' יוסי דאמר שורין בחומץ מפני שהחומץ צומתן לית הלכתא כותיה, אמר רבא בעל נפש, כלומר המתרחק מריח עבירה ומדקדק הרבה על עצמו. לא ליתות אפילו חטין דשריין, פירוש שריין שהן חוקים מן השעורים, ולא אתי לידו חימוץ, הא לא ליתות כל שכן שעורים. אמר רב נחמן מאן דצאית

כל שעה פרק שני פסחים

מ.

עין משפט
נר מצוה

קסו א מ"י פ"ה מהל' חו"מ הלכה ד טו"ט ע"ח ס"י חסד ספיף א:

קבא ב ג ד מ"י פ"ה מהלכות מלאה הל' ו ז טו"ט ע"ח ס"טן מנג ספיף ה:

קבא ה מ"י שם הלכה מ ט טו"ט ע"ח ס"טן מנג ספיף ד:

תורה אור השלם

- 1. ושמרתם את המצות כי בעצם היום הזה הוצאתי את צבאותיכם מארץ מצרים ושמרתם את היום הזה לדורותיכם חקת עולמם: שמות יב יז

לעני רש"י

אשתייניב
[אשתייניב ט]. סוגר.

רבינו הנגאל (המשך)

לרבה אוכל פת מעופשת. פירוש כגון פת קיבר שאין בה סלה, נציא: כי בלא לתיתה אין יוצא סולת (נקיף) ואמר רב נחמן לותר דהא כי רב הונא ובי רבה בר אבהו לתתי, ורבא אמר אסור ללתות. ומותבין עליה אין לותרין את השעורים בפסח הא חטין שרי כו'. פי' צריא (כגון) הסדק שהוא באמצעת של חטה, אבל השעורים שני [נ]אין בהן סדק. איכא דאמרי אמר רבא מותר ללתות, דתניא יוצאין בפת נקיה והדראה, ואי אפשר לפת נקיה בלא לתיתה, כלומר אם אין שריון את החטים לא תצא מהם סלת נקיה. ומותבין רב פפא מאה דתנאי הקמחין והסתלות של גרים של כרכים טמאים ושל כפרים טהורים, ש"מ מדקמי טהורין, מכלל דלא הוכשרו, וקרי להו סלותת, הנה הסלת בלא לתיתה, ודחי רבא האי דקמיני של כפרים טהורין אקמחים בלבד ולא אסלותות. והא דאמר רבא אי אפשר לפת נקיה בלא לתיתה, דהויה לותרין אותן. וקרי להו התורה סלת, הנה נמצאת סלת בלא לתיתה. הדר אמר רבא מצוה ללתות, דכתיב ושמרתם את המצות, ואין שמור אלא שמור החטים בלתיחה, אבל שימור דלישה ליתיה שימור מדרב הונא, דאמר בצקות של גרים אדם ממלא כריסו עשה שימור לבצק של גוי ואינו צריך כוית אחר. ודחינן הני בצקות של גוי משום דלא אתחיל בהו

סרסי חיטין. גרעיני חיטין אלף חדא חדא חיטתא: **דילמא אסיא חדא ויטצה זכריא דחברסה.** בסקד של חברתה: **דיקולא דמיא.** רתיחת המים: **זיריא.** סדק כמו א) טיילא חריפא דמלני זיקי דמסקת ע"ז (דף ג): **אי הכי אפילו חדא.** שכולתא נמי לא ליחרוך: **דילמא נפקי.** מילא מחיטין דכרישא חדא ובלעי חטים דליך רישא: ה"ג והדר ביה **אזי דכל אגב מדלייהו לא מחמעיי.** כל דרך נפילתם לא מחמעיי: **חלצה דאזישונא.** כד שמייעשין כמוכו קליות בתנור: **סחיפא שרי.** אם פיו כפוי למטה שיהו המים הנפלטין מן הקלי על ידי שום האור זצין ויואלין לחוך שרי: **זקיפא.** שיהא זוקף כדרכו אסור שהמים נפלטין וחחרין ונבלעין. ומדאמר **אזי סחיפא שרי משום דיידי אכרעי** שמע מינה הדר ביה ממלי דאמר לעיל לא ליחרוך איניש תרתי שיבלי דהני נמי דיידי מילא ושרקי ונפלי ולא מיבלעי **צדיך: נספקעו.** מחמת הניפוח שמתחם המים אסוריות דומתי מנהרות להחמין: **שורן צחומין.** אם רוחה שנופחת שורן צחומין: **והומץ זומסן.** אשתייניב בלע"ז ואינו מניחין להחמין: **והן מספקעו מאילינן.** שאינן יכולות לעמוד מפני ריח היין: **דבורא דבי בר חשו.** בכפר של אותו האיש: **נספקעו ממש.** כלומר דלין אסורות אלף נתבקעו ממש ואותן לא מצוקעות ממש היו והתירין: **אמר רבה גרסינן: בעל נפש.** חסיד"י: **הכי קאמר אפילו חיטי.** שהן קשין משעורין ואין ממחרין להחמין בעל נפש לא ילמות אלל דלאו בעל נפש דלא ו) מחמיר על נפשיה כולי האי: **דשריין קשים: לאנא ו).** רבה. הכי קרי ליה לשון רבנות: **מאן דלאים ליה לאנא יאכל נחם עיפושא.** כלומר לא תהא סולתן נקיה: **דלא צי רב הונא לספי.** כולה רב נחמן אמר לה: **ורבא אמר אסור לנסוס.** לכולי עלמא: **דשיען.** שחלקין הן: **והדראה.** קיבר: **של כפרים טהורים.** לפי שאין מקפידין על סולתן לעשותן נקיה כל כך ולא לתתי לחיטי דידהו ונמלא שלל הוכשרו וקא קרי להו סולת אלמא אפשר לנקיה בלא למיתה: **במר דנפק.** רבא מני מדרשא: **אמר.** רב פפא נטעור בעלמו מדוע לא נזכרתי להשיג לו מהא דאמר ר' ירמיה כו': **ואי לאו.** למיתה דעכשיו בעי שימור שלא יחמינו שימור למה לי: **לאו שימור הוא.** אי לא עבד ליה שימור מקמי

ה"ג ר"ח כל שאילו מניחין על פי אבוב שר קליאים והם מתבקעות. פירוש כלי שעלי קליות עושין זו קליות והוא מנוקב כדלמרינן צפרק ר' ישמעאל (מנחות דף סו.) מניחין בתוך אבוב של קליאים כדי א) שתגמור האור זכולו והם מתבקעות מכא האור וכן מלא ר"י צספר ישן צסם רצינו מס:

תרנומא אקמחים. תימה השתא אמאי תני סלמות יש לומר ללדדין קתני א: **כי מהפכיתו כיפי הפכיתו לשם מצה.** וא"ת כיון דסצירא ליה דצעי שימור צשעת היפוך אם כן היכי מוכח דמלוא ללמות דילמא לאו מלוא היא אלל דלריך שימור מתמלמו ועד סופו יש לומר דעיקר שימור כדי שלא תחמין וסגר רבא אי לא שיש שימור מחמין צשעה שהיא עדיין דגן כגון למיתה לא היה מלריך שימור צשעת צי דרי מתחילת הדגון ב: **לל.**

זקיפא נמי שרי מי פירות נינהו ומי פירות אינן מחמירין ת"ר אין לותרין צשעורין בפסח ואם לתת נתבקעו אסורות לא נתבקעו מותרות ר' יוסי ואמר שורן בחומין וחומין צומתן א) אמר שמואל אין הלכה בר' יוסי א"ר חסדא אמר מר עוקבא ב) לא נתבקעו ממש אלא כל שאילו מניחין על פי חבית והן נתבקעות מאיליהן ושמואל אמר נתבקעו ממש עבד שמואל עובדא בדורא דבי בר חשו נתבקעו ממש אמר רבה בעל נפש לא ילתות מאי איריא בעל נפש אפילו כולי עלמא נמי דהא תניא אין לותרין שעורין בפסח הכי קאמר יבעל נפש אפי' חיטין דשרירי לא ילתות א"ל ר"נ מאן דציית ליה לאבא אכיל נהמא דעיפושא דהא בי רב הונא לתתי ובי רבא בר אבין לתתי ורבא אמר אסור ללתות אלא הא דתניא אין לותרין שעורין בפסח שעורין הוא דלא הא חיטי שרי לא מיבעי' קאמר לא מיבעיא חיטין כיון דאית ביה ציריא עיילי בהו מיא אבל שערי דשיעי אימא שפיר דמו קמ"ל הדר אמר רבא א) מותר ללתות צדנתיא יוצאין בפת נקיה והדראה ואי אפשר נקיה בלא לתיתה איתביה רב פפא לרבא הקמחין והסתלות של נכרים של כפרים טהורים ושל כרכין טמאין דכפרים מ"ט לאו משום דלא לתתי וקא קרי ליה סולת תרגומא אקמחא בתר דנפיק אמר מ"ט לא אימא ליה מהא א) דאמר רבי זירא אמר רב ירמיה אמר שמואל חיטין של מנחות אין לותרין אותם וקא קרי להו סולת הדר אמר רבא מצוה ללתות שנאמר ושמרתם את המצות אי לא דבעי ליתיה שימור למאי אי שימור דלישה שימור דלישה לאו שימור הוא דאמר רב הונא בצקות של נכרים אדם ממלא כריסו מהן ובלבד שיאכל כוית מצה באחרונה באחרונה אין בראשונה לא מ"ט משום דלא עבד בהו שימור ולעביד ליה שימור מאפייה ואילך אלא לאו שמע מינה שימור מעיקרא בעינן וממאי דילמא שאני התם דבעידנא דנחית לשימור לא עבד לה שימור אבל היכא דבעידנא דנחית לשימור עביד לה שימור הכי נמי דשימור דלישה הוי שימור ואפ"ה לא הדר ביה רבא דאמר להו להנהו דמהפכי כיפי כי מהפכיתו הפיכו לשום מצוה האלמא קסבר שימור מעיקרא מתחלתו ועד סופו בעינן מר בריה דרבינא מנקטא

הכי: **דאמר רב הונא גרסינן: צלקום של נכרים.** שמכר בהן שלל החמישו שאין שם לא קרני חגבים ולא הכסופו פניו דהוא הוי סימן סידוק וסימן שאור דללקמן [מס:]: **שיאכל כוים מלוא באחרונה.** דצהא לא נפיק ידי חובת מלוא משום דלא הוי לה שימור לשם מלוא ואף על פי שאנו רואין שאין כאן חימוץ ומיהו למלוא של מלוא שימור לשמה צעינן: **צאחרונה.** ה) היא מלוא אכילתה שעם הפסח היא חובת אכילתה דכתיב קרא (שמות יב) על מלוא ומרורים יאכלוהו ופסח נאכל על השועב דתתן (לקמן דף קט:): אין מפטירין אחר הפסח אפיקומן: **צראשונה לא.** כלומר צאכילה ראשונה שאכל מצלקות של נכרים לא נפיק: הכי גרסינן מאי טעמא דלא עבד לה שימור ולא גרסינן אי נימא דהא ודאי טעמא משום הכי הוא: **מאפייה ואילך.** משמע משמתקנה לאפייה כגון עריכתה וקיעוף שלה ונתינתה לתנור: **וממאי דילמא.** לעולם שימור דלישה שימור הוא ואע"ג דלא אצטרריך שימור מקמי הכי והכא מאי טעמא לא נפיק משום דמשעת נתינת מים לקמח שזה דבר המחממת הויא צריכה שימור וזו לא נעשה לה שימור מהיא עידנא דנחית לתורת שימור דהיינו מנתינת מים: **ואפילו הכי.** דלא אשכח רבא סיעתא למילתיה לא הדר ביה ממאי דאמר צעינן שימור קודם לשה: **מהפכי כיפי.** העמין וקושרין את העמרים צימות הקלרי: **מנקטא**

ישראל בשמור, דגוי לאו בר שימור הוא, אבל ישראל דבר שימור הוא אם התחיל מתחלה להשמר אפילו שימור דלישה הוי שימור. אפילו הכי לא הדר ביה רבא, דאמר רבא להנהו דהו מהפכי לגורן, והן העומרין. הפכו לשם מצה, כלומר ההורו מהכשרת המים והפיכו להו למקום שאין בו הכשרת המים שיהיה שימור מתחילה לשמן לשם מצה.

